

مهدویت در فرهنگ

شیعه

تحقیق و تدوین : محمد حسن بهزادی

مهدویت در فرهنگ شیعه

مهدویت در لغت به معنی پوشیدن و نهان ساختن است و در اصطلاح اعتقاد به ظهور حضرت مهدی (عج) را مهدویت گویند که از جمله اعتقادات اصولی مذهب شیعه اثنی عشری (دوازده امامی) است و همان پدید آمدن حکومت عدل جهانی است.

تاکید بر پیشوایی آخرین امام معصوم

برخی از روایاتی که بر این امر تاکید دارند بدین قرار است :

- حدیث معراج

رسول اکرم در حدیثی پر دامنه درباره آنچه در شب معراج دیده بودند، می فرماید عرض کردم پروردگارا اینان چه کسانی هستند؟ فرمود ایشان پیشوایانند و این قائم است، همان کسی که حلال مرا حلال میکند و حرام مرا حرام می سازد.

- حدیث غدیر

در این حدیث نیز که پیامبر در واپسین ماه های عمر خود بیان نمودند، چنین فرمودند: ای مردمان، همانا به درستی که من پیامبرم و علی جانشین من، آگاه باشید ختم کننده ی پیشوایان از ماست. او قائم است. آگاه باشد همان اوست که دین را برتری خواهد بخشید و انتقام گیرنده از ستمگران است.

علاوه بر این دو حدیث دومین پیشوای شیعیان امام مجتبی (ع) حضرت مهدی را نهمین فرزند برادر خود، امام حسین (ع) دانسته اند. همچنین امام حسین (ع) در اشاره به امامت نهمین پیشوای هدایت گر از نسل خود، از وی با (قائم) به حق یاد کردند و امام سجاد ، امام باقر ، امام موسی کاظم و امام رضا، امام جواد، امام هادی (ع) نیز ولایت حضرت مهدی را تایید و تاکید نموده اند.

حال که به بیان برخی از اسناد مهدویت پرداختیم کمی واژه مهدویت را مورد بررسی قرار دهیم. مهدویت یعنی معتقد بودن به وجود مهدی، گاهی نسبت بیش از این لحاظ می شود یعنی رفتار هم رفتار

مهدی پسند باشد یا رفتاری باشد که از او اخذ و الهام گرفته شده باشد. بدین ترتیب فکر، طریقه ای که منسوب به حضرت مهدی باشد مهدویت یا مهدیسم یا مهدوی نام دارد.

وظایف ما در زمان غیبت

وظایف ما همان وظایف زمان حضور امام معصوم است. مجموع این وظایف را در یک جمله می توان خلاصه کرد بزرگترین وظیفه شیعیان در عصر غیبت انتظار فرج و ظهور دولت جهانی حضرت مهدی (عج) است. عملی شدن انتظار فرج این است که به تمام دستورات قرآن، پیامبر اکرم(ص) و اهل بیت (ع) جامه عمل بپوشانیم.

حکومت جهانی حضرت مهدی

عدالت اجتماعی حکومت حضرت مهدی

در آموزه های اسلام، عدالت پایه ای به شمار می رود که جهان بر آن استوار است [۶] و زندگی بر محور آن می چرخد. [۷] اگر در زمین عدالت نباشد، آن زمین مرده است و به عدالت گستری نیاز دارد که زمین را با آن زنده کند. [۸] از ویژگی های بارز حکومت جهانی امام مهدی گسترش عدالت در عالم است. در احادیث فراوانی از شیعه و سنی، به این مسئله اشاره شده و این دسته از روایات، به اندازه ای می نماید که هیچ شکی را برای انسان منصف باقی نمی گذارد. مردم جهان از عدالت گستری حضرت، زمانی بهره می برند که ستم گران و منافقان، دستشان از حکومت کوتاه می شود و منادی از آسمان ندا می دهد: ای مردم به حضرت مهدی بپیوندید. [۹] حضرت در حالی که عصای موسی و انگشتر سلیمان را در دست دارد، به فرمان خدا ظاهر می شود و به واسطه او زمین از عدل آکنده می گردد، بعد از آن که پر از ظلم و ستم شده باشد. [۱۰] برای نمونه به برخی روایات در این زمینه اشاره می کنیم: رسول خدا فرمود: خداوند از نسل این دو (امام حسن و امام حسین)، شخصی را برمی انگیزد که دژهای گمراهی را می گشاید و دل های سیاه قفل خورده را تسخیر می نماید... و دنیا را پر از عدل و داد می نماید، بعد از آن که پر از جور و ستم شده باشد. [۱۱] بنابر روایتی از امام باقر یکی از سیره های عملی امام زمان، چنین است: حضرت با مردم عادلانه رفتار می نماید و ثروت را بین آنها به صورت مساوی تقسیم می کند. پس کسی که از او پیروی نماید، به کسی می نماید که از خدا اطاعت نموده و کسی هم که از او نافرمانی نماید، به کسی می نماید که نافرمانی خدا را کرده باشد. [۱۲] بعد از رسول خدا، خلفا و امرای ستم گر هر کدام دورانشان را می گذرانند. آن گاه حضرت مهدی از اهل بیت ظهور می کند و زمین را از عدل می گستراند، آن چنان که از ستم لبریز شده است. [۱۳] حضرت مهدی از غار انطاکیه، کتاب تورات و کتاب های آسمانی

دیگر را بیرون می‌آورد، آن‌گاه میان پیروان تورات، انجیل، زبور و قرآن مطابق کتاب‌هایشان حکم می‌کند. برای حضرت اموال بسیاری جمع می‌شود و خطاب به مردم می‌فرماید: بشتابید به سوی آن‌چه شما برای آن خون ریختید و مرتکب حرام شدید و صلۀ رحم را قطع کردید. آن‌گاه حضرت، به مردم اموال فراوانی می‌بخشد، چنان‌که کسی در طول تاریخ آن مقدار اموال را به کسی نبخشیده است و زمین را پر از عدالت و نور می‌نماید، هم‌چنان‌که از ظلم و شر پر شده [است]. ۱۴]

عدالت فراگیر:

عدالت و فراگیری آن، از ویژگی‌های حکومت حضرت است؛ زیرا تمام عالم از آن بهره‌مند می‌شوند. از امام حسین روایت شده که فرمود: وقتی به پادارندهٔ عدالت به پاخیزد، عدالت او نیکوکاران و بدکاران را همه فرا می‌گیرد. [۱۵] واضح است که اگر عدالت حضرت، نافرمایان جامعه را شامل می‌شود، به این معنا نیست که از گناهانشان کاسته می‌شود بلکه آنان نیز طبق قانون اسلام، برای گناهشان مجازات می‌شوند. بنابر احادیث معصومان، مردم در قلمرو حکومت مهدی آن‌چنان زندگی می‌کنند که قبل از آن هرگز زندگی نکرده‌اند؛ زیرا زندگی‌شان بسیار آرام و توأم با وفور نعمت‌های الهی، عدالت اجتماعی، شکوفایی استعدادها و کمالات انسانی خواهد بود.

آموزش طبق قرآن و سنت:

در حکومت حضرت، به آموزش و پرورش توجه فراوان می‌شود. آموزش‌های آن زمان، بیشتر بر محور قرآن و حدیث است. از روایات چنین برمی‌آید که وقتی حضرت ظهور می‌کند، تعلیم و تعلّم قرآن و سنت رواج می‌یابد، مراکز فرهنگی تأسیس می‌شود و عقل‌ها کامل و استعدادها شکوفا می‌شود و اخلاق مردم رشد می‌کند.

ترویج قرآن و سنت

امیرالمؤمنین فرمود: از پس دورانی که هدایت وحی تابع هوس‌های این و آن بوده است، او

هوس‌ها را تابع هدایت وحی می‌کند و در حالی که به نام تفسیر، نظریه‌های گوناگون بر قرآن تحمیل شده است، حضرت اندیشه‌ها را تابع قرآن می‌کند. او چگونگی حاکمیت عدل را به نمایش می‌گذارد و کتاب و سنت مرده را از نو زنده می‌کند. [۱۷] طبق روایات، حکمت و دانش مردم هنگام ظهور به آن اندازه می‌شود که زن خانه‌دار، طبق کتاب خدا و سنت پیامبر، قضاوت می‌کند. [۱۸] امام در بیرون کوفه مسجدی بنا می‌کند که هزار دروازه دارد [۱۹] و شیعیان در آن مسجد چادرهایی را بر پا می‌کنند و مردم را طبق ترتیب نزول قرآن، آموزش می‌دهند

تأسیس مراکز فرهنگی:

روایت بالا بیان‌گر تأسیس بنیاد فرهنگ اسلامی است؛ زیرا مسجدی که هزار در داشته باشد، به طور قطع بسیار بزرگ خواهد بود و بی‌نظیر است. هم‌چنین طبق روایات، امام در شهر حیره، مسجدی می‌سازد که پانصد در دارد و دوازده امام جماعت عادل در آن نماز جماعت می‌خوانند. در کوفه چهار مسجد دیگر ساخته می‌شود که مسجد فعلی کوفه از همه‌شان کوچک‌تر خواهد بود و دو مسجد دیگر، در دو سوی شهر احداث می‌شوند. حضرت در قسطنطنیه و نزدیک آن مسجدهای بسیاری می‌سازد

استعدادها برای یادگیری:

در حکومت حضرت استعدادها شکوفا و عقل‌ها رشد می‌یابد تا از آموزه‌های اسلامی بیشتر بهره بگیرند. بنابر روایت، وقتی که قائم به پاخیزد، دست خود را بر سر بندگان خدا می‌کشد. آن‌گاه عقل‌های آنها رشد می‌کند و اخلاقشان کامل می‌شود. [۲۲] واضح است، زمانی که عقل انسان رشد و اخلاق کامل شود، ایمان او نیز تکمیل می‌شود؛ زیرا انسان با این عقل بهتر می‌تواند آموزه‌های ناب دین را فرا بگیرد. آن‌گاه که او توانست دانش دینی را به خوبی بفهمد، باورش رشد صعودی می‌یابد و ایمانش به کمال خود می‌رسد. بنابر روایات، ایمان انسان در زمان ظهور حضرت کامل می‌شود. [۲۳] زمانی که ایمان و باور دینی انسان کامل شد، هنجارهای اخلاقی را بهتر رعایت می‌کند و به بایدها و نبایدهای دین گردن می‌نهد و برای عمل به آن تلاش می‌کند. باور و ایمان عمیق دینی، رفتارهای فرد را بررسی درونی می‌کند و این چیزی است که پیامبر اسلام فرمود: من برای آن برانگیخته شدم تا مکارم اخلاق را کامل

رشد و توسعه علم:

علم و دانش بشری، در زمان حضرت پیشرفت بسیاری می‌کند، اما پیشرفت آن دوران با زمان ما بسیار متفاوت است؛ زیرا پیشرفت در زمان حضرت مهدی، پیشرفت، توأم با حفظ ارزش‌ها، تعالی اخلاق و انسان است که این مسئله در پیشرفت امروز لحاظ نمی‌شود. طبق احادیث معصومان:، حضرت مهدی، قرآن، دانش و سلاح را همراه خود دارد. [۲۴] قرآن همانند قانونی الهی، در دست قرآن ناطق خواهد بود و خط مشی حکومت را مشخص خواهد نمود و دانش که وسیله رفاه افراد جامعه و زمینه رشد و پیشرفت و اصلاح قدرت است، ابزار رفع موانع تکامل خواهد شد. امام صادق فرموده است: العلم سبعة و عشرون حرفاً فجميع ما جائت به الرسل حرفان فلم يعرف الناس حتى اليوم غير الحرفين، فإذا قام قائمنا أخرج الخمسة و العشرين حرفاً فبثّها في الناس و ضمّ إليها الحرفين، حتى ايّتها سبعة عشر حرفاً؛ [۲۵] علم ۲۷ حرف است. پیامبران، فقط دو حرف از ۲۷ حرف علم را آورده‌اند و مردم تا امروز چیزی بیشتر از آن دو حرف نمی‌دانند، اما وقتی حضرت قائم ظهور نماید، ۲۵ حرف دیگر را نیز به این دو حرف ضمیمه می‌کند و در میان مردم ۲۷ حرف کامل علم را می‌گستراند.

رشد و توسعه ارتباطات:

ابن مسکان می‌گوید از ابا عبدالله شنیدم که فرمود: ان المؤمن في زمان القائم و هو بالمشرق ليري أخاه الذي في المغرب و كذا الذي في المغرب يراه أخاه الذي في المشرق؛ [۲۶] در زمان حضرت قائم مؤمن، برادر خویش را می‌بیند، در حالی که یکی در شرق عالم و دیگری در غرب عالم است. در گذشته اگر این حدیث مفهوم نبود، امروز با اختراع تلفن تصویری بیشتر مفهوم است. امام صادق فرمود: زمانی که امام زمان ظهور نماید، خداوند قدرت شنوایی و بینایی شیعیان ما را افزایش می‌دهد، به گونه‌ای که حضرت از فاصله دوری (یک برید که در حدود چهار فرسخ است) سخن می‌گوید و شیعیان سخن او را می‌شنوند و او را می‌بینند، در حالی که حضرت در جایگاه خودش ایستاده است. [۲۷] اکنون برخی از امور برای ما فهمیدنی نیست، اما عجیب نمی‌نماید؛ زیرا بسیاری از اختراعاتی بشر که از محالات به شمار می‌رفته‌اند، با پیشرفت علم به وجود آمده‌اند. مثلاً قبل از اختراع تلویزیون، رادیو، تلفن و رایانه استفاده از این دستگاه‌ها ناممکن بود. زمان ظهور، علم، چند برابر زمان ما رشد می‌کند و این مطلب از روایات استفاده می‌شود که به برخی از آنها اشاره شد. در نتیجه، عقل در آن زمان رشد خواهد

یافت، تمام دانش به دست حضرت، میان مردم منتشر خواهد شد و رشد و توسعه در عرصه‌های گوناگون به وجود خواهد آمد .

سادگی در تجملات

ویژگی دیگر حکومت حضرت حجت سادگی است. از امام رضا روایت شده که فرمود:...و ما لباس القائم الا الغلیظ و ما طعامه الا الجشب؛[۲۸] اگر قائم ما ظهور نماید[لباسی خشن و غیر لطیف خواهد پوشید و خوراکش جز غذایی ساده و مقداری شیر نخواهد بود. حضرت مهدی در سادگی از پیامبر اسلام پیروی می‌کند.[۲۹] امام برای خود بسیار سخت‌گیر است؛ لباس خشن می‌پوشد و نان جو می‌خورد. با وجود این آن امام برای امت، بسیار مهربان است؛ زیرا مردم به او پناه می‌برند.[۳۰] زندگی ساده حضرت، به دلیل این نیست که مجبور است و توان زندگی با تجمل را ندارد؛ زیرا در آن زمان زندگی مردم عادی بسیار خوب است و آنان از بهترین نعمت‌ها بهره‌مند هستند؛ زندگی ساده حضرت شاید به دلیل اهمیت ندادن ایشان به زندگی دنیایی است .

کارگزاران صالح

در حکومت حضرت مهدی ، شایسته است افراد پارسا، عادل و متعهد امت را اداره کنند. حضرت عیسی به عنوان نخست وزیر فعالیت می‌کند و می‌فرماید:بعثت وزیراً و لم أبعث أمیراً؛[۳۱]من وزیر برانگیخته شده‌ام، نه امیر.در حکومت حضرت حجت، حضرت یوشع از پیامبران بنی اسرائیل و وصی حضرت موسی نیز حضور دارد که او نیز معصوم به شمار می‌رود. سومین معصوم در آن حکومت، حضرت خضر نبی است که در آن حکومت فعالیت می‌کند. بنابراین، دست‌کم چهار معصوم، در آن حکومت هستند.امام صادق می‌فرماید:اذا قام قائم آل محمد استخرج من ظهر الکعبه سبعة و عشرون رجلاً خمسة و عشرين من قوم موسی الذین یقضون بالحق و به یعدلون و سبعة من اصحاب الکهف و یوشع وصی موسی و مؤمن آل فرعون و سلمان الفارسی و ابادجانه الانصاری و مالک الاشتر؛[۳۲]هنگامی که حضرت قائم آل محمد قیام می‌کند، ۲۷ نفر از پشت کعبه خارج می‌شوند که عبارتند از: ۲۵ نفر از قوم موسی آنان که به حق قضاوت می‌کنند و با عدالت رفتار می‌نمایند و هفت نفر از اصحاب

کهف، یوشع وصی موسی، مؤمن آل فرعون، سلمان فارسی، ابادجانه انصاری و مالک اشتر. بنابراین روایات، در رأس حکومت جهانی مهدی کسانی هستند که بارها آزموده شده‌اند و شایستگی خوبی از خود نشان داده‌اند؛ افرادی مانند حضرت عیسی که وزیر خواهد شد، مالک اشتر و سلمان فارسی که مسئولیت خواهند داشت. امام بر کارگزاران خود نظارت دقیق دارد تا حق ضایع و بر کسی ستم نشود. در این باره، امیرالمؤمنین فرمود: زمام‌دارانی در حکومت حضرت حجت حکومت می‌کنند که از تبار زمام‌داران امروزی نیستند؛ کارگزارانش را در برابر کار و کردار زشتشان وا می‌سپرد و کیفر می‌دهد... او چگونگی حاکمیت عدل را به نمایش می‌گذارد و کتاب و سنت مرده را از نو زنده می‌کند. [۳۳] سخت‌گیری با کارگزاران و مهربانی و بخشندگی با مستمندان دیگر ویژگی آن امام است. [۳۴] حضرت کارگزاران عادل را به شهرها می‌فرستد تا به عدالت رفتار کنند. [۳۵] از روایاتی که در مورد ویژگی‌های کارگزاران به دست آمده، چنین به نظر می‌رسد که آنان شجاع، عادل، امین، متقی، صالح و شایسته هستند. پس قابلیت کارگزاری در حکومت جهانی حضرت مهدی را دارند. از سوی دیگر، خود حضرت بر رفتار آنان بسیار سخت‌گیر است تا مبادا ناعادلانه عمل کنند و به کسی ظلم شود.

امنیت اجتماعی:

امنیت فراگیر زیر پرچم سبز ویژگی دیگر حکومت حضرت حجت است. مردم در آن زمان با صلح و صفا کنار هم زندگی می‌کنند. امنیت او ممکن است از محدوده انسانی فراتر رود و قلمرو حیوانات را نیز در برگیرد. روایتی از امام علی است که فرمود: ولو قد قام قائمنا لأنزلت السماء قطرها، و لا خرجت الارض نباتها. و لذهبت الشحاء من قلوب العباد و اصطلحت السباع و البهائم حتی تمشي المرثه بین العراق الى الشام لا تضع قدميها الا على النبات و على رأسها زينتها لا يهيجها سبع و لا تخافه؛ [۳۶] اگر قائم ما به پاخیزد، کینه از دل‌های آدمیان سفر می‌کند و حیوانات وحشی با یک‌دیگر با صلح و صفا زندگی می‌نمایند، آن چنان که زنی بین عراق و شام را چون ره‌گذری آسوده نمی‌پیماید مگر آن که بر سبزه‌ها پا نهد و بر سرش زینت (طلا و نقره) حمل می‌کند، ولی موجود وحشی او را نمی‌ترساند. گوسفند و گرگ در یک‌جا می‌چرند و کودکان با مارها و عقرب‌ها هم‌بازی می‌شوند و به کودکان صدمه‌ای نمی‌رسانند. [۳۷] در روایت ذکر شد که در زمان حضرت، اگر زنی به تنهایی راه عراق تا شام را بپیماید، خطری او را تهدید نمی‌کند. در روایتی از رسول خدا روایت شده است که حضرت فرمود: در زمان حضرت قائم ستم برداشته می‌شود، راه‌ها از امنیت برخوردار می‌گردد و زمین

برکات خود را برای مردم خارج می‌کند.[۳۸] با توجه به آگاهی فراوان مردم آن زمان از دین اخلاق و عقولشان کامل می‌شود. از این‌رو، آنان با هم‌دیگر مهربانند و زندگی با صلح و صفا در کنار هم را ترجیح می‌دهند. از سوی دیگر، یکی از عوامل مهم نزاع و ناامنی در تاریخ، مشکل اقتصادی است که مردم به دلیل آن هر جنایتی می‌کنند و یا حتی نزدیکانشان را می‌کشند تا اموال آنان را غصب کنند. با وجود این، در هنگام ظهور، مردم تأمین می‌شوند و دلیلی برای دزدی، راه‌زنی، غارت و قتل باقی نمی‌ماند. از لحاظ اخلاقی نیز رشد می‌کنند، لذا ناامنی از میان می‌رود.

رفاه اقتصادی یا رفع شکاف طبقاتی:

در زمان حکومت مهدی از یک سو برکت و نعمت الهی فراوان می‌شود؛ به گونه‌ای که اموال یک‌جا انباشته شده و مردی برمی‌خیزد و می‌گوید: «یا مهدی! از آن اموال برایم عطا نما، حضرت می‌فرماید: از این اموال بردار.»[۳۹] از سوی دیگر، مردم با تربیت صحیح اهداف واقعی خود را بهتر می‌شناسند و برای رسیدن به کمالات معنوی تلاش می‌کنند.

برکت‌های زمین و آسمان:

زمان حضرت مهدی، رحمت الهی از آسمان فراوان می‌بارد و زمین چنان سیراب می‌شود که گنج‌های سبز زمین، از آن بیرون می‌آید و کوه و صحرا سرسبز می‌شود. در حدیثی از پیامبر اسلام آمده است که حضرت فرمود: «تمطر السما مطراً كعهد آدم و تخرج الارض برکتها و تعیش أمتی فی زمانه عیشاً لم تعشه قبل ذلک فی زمان قط؛»[۴۰] در زمان حضرت مهدی، باران از آسمان مانند زمان حضرت آدم می‌بارد و زمین برکت‌های خود را خارج می‌سازد. امتم در زمان حضرت مهدی چنان زندگی می‌نمایند که در هیچ زمانی آن‌چنان نزیسته‌اند. روایت دیگری از پیامبر است که فرمود: «و تنبت الارض نباتها و تمطر السماء مطرها و تنعم امتی فی ولايته نعمه لم ينعموا مثلها؛»[۴۱] در حکومت حضرت مهدی... زمین گیاهان خود را می‌رویاند و از آسمان باران می‌بارد و امتم در حکومت او از نعمتی بهره‌مند می‌شود که مثل آن نعمت هیچ زمانی بهره‌مند نبوده است. امیرالمؤمنین نیز در این باره فرمود: زمانی که قائم ما به پاخیزد آسمان باران خود را می‌باراند و زمین سبزه‌های خودش را می‌رویاند... به گونه‌ای که شخص بین عراق و شام راه می‌رود، اما هیچ قدمی نمی‌گذارد مگر این‌که بر روی سبزه باشد.[۴۲]

تقسیم مساوی:

از امام باقر ۷ روایت شده که مهدی ۴ اموال را مساوی تقسیم و با مردم عادلانه رفتار می‌کند. [۴۳] پیامبر نیز فرموده است: قال النبی ... یقسم المال صحاحاً، قلنا و ما الصحاح؟ قال بالسویة بین الناس فیملأ الله قلوب أمة محمد غنی و یسعمهم عدله؛ [۴۴] وقتی حضرت مهدی ظهور نماید، دنیا را پر از عدل و داد می‌نماید. همه مردم از او راضی‌اند. حضرت اموال را بین مردم به صورت مساوی تقسیم می‌کند. آن‌گاه خداوند دل‌های امت محمد را از بی‌نیازی پر می‌کند.

تکامل اخلاق و عزت اجتماعی:

مردم در آن زمان آسایش فراوانی دارند و عزت نفسشان چنان بالا می‌رود که از پذیرفتن زکات و امثال آن امتناع می‌کنند. رسول خدا فرمود: هنگامی که حضرت مهدی ظهور کند، مردم اموال و زکات‌ها را در کوچه‌ها می‌برند، ولی کسی پیدا نمی‌شود که به دریافت آنها حاضر باشد. [۴۵] امام باقر نیز فرمود: مردم، مالیات خود را بر گردن گذاشته، به سوی مهدی می‌روند. خداوند به شیعیان ما در زندگی رفاه و آسایش می‌دهد و آنان در بی‌نیازی به سر می‌برند و اگر لطف و سعادت خداوند آنان را در بر نمی‌گرفت، سرکشی می‌کردند. [۴۶] حضرت اباعبدالله ۷ فرمود: ان قائمنا اذا قام ... تظهر الارض کنوزها حتی تراها اناس علی وجهها و یطلب الرجل منکم من یصله و یأخذ من زکاته لا یوجد احد یقبل منه ذلک استغنی اناس بما رزقهم الله من فضله؛ [۴۷] در زمان ظهور حضرت قائم زمین گنج‌های خود را بیرون می‌ریزد، به گونه‌ای که مردم آن را بر روی زمین می‌بینند. مردم زکات مال خود را به دوش می‌گیرند تا مستحق بیابند و زکات مال را به او بدهند، اما به دلیل این که خداوند آنها را بی‌نیاز گردانیده و به فضل خویش به آنان روزی داده است، کسی پیدا نمی‌شود تا زکات را قبول نماید. از این احادیث چنین برمی‌آید که مردم از لحاظ زندگی مادی در آسایش و راحتی خواهند بود؛ زیرا از یک‌سو، باران فراوان می‌بارد که باعث می‌شود زمین برکاتش را خارج کند و از سوی دیگر، مردم اموال واجب خود را بیرون می‌آورند و افراد جامعه عزت طلب و قانعند و امام نیز اموال را مساوی میانشان تقسیم می‌کند. این عوامل باعث می‌شود، مردم در جامعه از لحاظ اقتصادی زندگی مرفه‌ای داشته باشند. در حکومت حضرت، مردم از درون ساخته می‌شوند و با تربیت قرآنی و اسلامی رشد می‌کنند؛ از باطن خود به آموزه‌های دینی عشق می‌ورزند و از مجریان احکام دین راضی‌اند؛ زیرا حضرت به کسی ستم نمی‌کند و زندگی مادی و معنوی‌شان را به

شایستگی فراهم می‌کند. واضح است که ولی عصر در این جامعه بر دل‌ها حکومت می‌کند. در این باره به چند روایت اشاره می‌شود. رسول خدا می‌فرماید: شما را به مهدی، مردی از قریش بشارت می‌دهم که ساکنان آسمان و زمین از خلافت و فرمان‌روایی او خشنودند. [۴۸] و نیز حضرت فرمود: امت حضرت مهدی به سوی آن حضرت پناه می‌برد و همان‌گونه که زنبورهای عسل به سوی ملکه خود پناه می‌برند، حضرت زمین را پر از عدل می‌کند، چنان‌که از ستم پر شده باشد و دیگر خونی ریخته نمی‌شود. [۴۹] در حکومت جهانی حضرت، مردم مانند این زمان از حکومت نمی‌ترسند، بلکه طبق آنچه در روایات آمده چیزی وجود ندارد مگر این‌که از یاران حضرت حجت پیروی کند. حتی درندگان زمین و پرندگان درنده، خشنودی یاران حضرت را می‌خواهند و اگر یکی از یاران حضرت از روی زمینی عبور کند، آن قطعه از زمین افتخار کرده می‌گوید: «امروز، مردی از یاران قائم از روی من عبور کرد.» [۵۰] در حکومت حضرت مهدی بر حق کسی ظلم نمی‌شود و زمینه آسایش مردم فراهم است. از این رو، مردم به حضرت عشق می‌ورزند و دل‌هایشان را فرمان‌بر او قرار می‌دهند و گرد او جمع می‌شوند.

نتیجه:

آموزه مهدویت که در تمام ادیان توحیدی وجود دارد، در اسلام و مذاهب آن از ضروریات دین است. با وجود این، آموزه مهدویت در شیعه جایگاه ویژه‌ای دارد. شیعیان معتقدند که در آخرالزمان، حضرت مهدی با تشکیل حکومت جهانی تمام زیبایی‌ها را نشان می‌دهد. اسلام در حکومت او، در سراسر جهان گسترش می‌یابد؛ کارگزاران صالح، امور مملکت را اداره می‌کنند و امام زمان نظارت مستقیم بر آنان دارد تا بر کسی ستم نشود و همه از عدالت اجتماعی بهره‌مند شوند؛ رفاه جهان را فرا می‌گیرد و نعمت‌های فراوان از زمین و آسمان در اختیار مردم قرار می‌گیرد. آنان از زندگی در حکومت حضرت حجت بسیار خوشحالند. در آن دوران، معنویت رشد می‌کند و اخلاق کامل و استعداد‌های مردم شکوفا می‌شود. امنیتی در جهان پدید می‌آید که حتی حیواناتی مانند گرگ و گوسفند، کنار هم با آرامش زندگی می‌کنند. علم رشد می‌کند و مردم از بیماری‌ها رنج نمی‌برند و عمرشان طولانی می‌شود. چیزی را که در خواب هم نمی‌دیدند، در بیداری مشاهده می‌کنند.

برداشت‌های غلط از انتظار فرج/از دیدگاه امام خمینی(ره)

1. بعضیها انتظار فرج را به این می دانند که در مسجد، در حسینیه، در منزل بنشینند و دعا کنند و فرج امام زمان - سلام الله علیه - را از خدا بخواهند. اینها مردم صالحی هستند که یک همچو اعتقادی دارند. بلکه بعضی از آنها را که من سابقاً می شناختم بسیار مرد صالحی بود، یک اسبی هم خریده بود، یک شمشیری هم داشت و منتظر حضرت صاحب - سلام الله علیه - بود. اینها به تکالیف شرعی خودشان هم عمل می کردند و نهی از منکر هم می کردند و امر به معروف هم می کردند، لکن همین، دیگر غیر از این کاری ازشان نمی آمد و فکر این مهم که یک کاری بکنند، نبودند.

2. یک دسته دیگری بودند که انتظار فرج را می گفتند این است که ما کار نداشته باشیم به اینکه در جهان چه می گذرد، بر ملت ها چه می گذرد، بر ملت ما چه می گذرد؛ به این چیزها ما کار نداشته باشیم، ما تکلیف های خودمان را عمل می کنیم، برای جلوگیری از این امور هم خود حضرت بیایند ان شاء الله، درست می کنند؛ دیگر ما تکلیفی نداریم. تکلیف ما همین است که دعا کنیم ایشان بیایند و کاری به کار آنچه در دنیا می گذرد یا در مملکت خودمان می گذرد، نداشته باشیم. اینها هم یک دسته ای، مردمی بودند که صالح بودند.

3. یک دسته ای می گفتند که خوب، باید عالم پر (از) معصیت بشود تا حضرت بیاید؛ ما باید نهی از منکر نکنیم، امر به معروف هم نکنیم تا مردم هر کاری می خواهند بکنند؛ گناه ها زیاد بشود که فرج نزدیک بشود.

4. یک دسته ای از این بالاتر بودند، می گفتند: باید دامن زد به گناهها، دعوت کرد مردم را به گناه تا دنیا پر از جور و ظلم بشود و حضرت - سلام الله علیه - تشریف بیاورند. این هم یک دسته ای بودند که البته در بین این دسته، منحرفهایی هم بودند، اشخاص ساده لوح هم بودند، منحرفهایی هم بودند که برای مقاصدی به این دامن می زدند.

5. یک دسته دیگری بودند که می گفتند که هر حکومتی اگر در زمان غیبت محقق بشود، این حکومت باطل است و برخلاف اسلام است. آنها مغرور بودند. آنهایی که بازیگر نبودند، مغرور بودند به بعض روایاتی که وارد شده است بر این امر که هر علمی بلند بشود قبل از ظهور حضرت، آن علم، علم باطل است. آنها خیال کرده بودند که نه، هر حکومتی باشد، در صورتی که آن روایات (اشاره دارد) که هر کس علم بلند کند با علم مهدی، به عنوان «مهدویت» بلند کند، باطل است.